

Tiit Riisalo
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 12.02.2024 nr 10-1/411-1

Meie: 14.03.2024 nr 13-1/302

Vastuskiri Harju ja Tartu maakondlike arenduskeskuste rahastamisest 2024. aastal

Austatud härra Riisalo

Tänan teid pöördumise eest seoses täiendava rahastuse eraldamise küsimusega Harju ja Tartu maakondlikele arenduskeskustele 2024. aastal. Vastuses selgitame tekkinud olukorda ja pakume välja võimalikud lahendused.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *MKM*) andis valitsemisalade muudatusest tulenevalt alates 1. juulist 2024. a Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile (edaspidi *REM*) üle Ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskavas sisalduvad "Nutikama Eesti" poliitikaeesmärgi alla kuuluvad maakondlike arenduskeskuste elluviidavad toetusmeetmed, mille toetuse eelarve kokku moodustab 12,5 miljonit eurot. REMi vastutuseks jäi peale meetmete üleandmist vajaliku käskkirja ettevalmistamine. Käskkiri allkirjastati 2024. a 4. jaanuaril, MKM kooskõlastas eelnõu ametlikul kooskõlastusringil vaikumisi. Ametliku kooskõlastusringi perioodil toimus eraldi kohtumine MKMi ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA esindajatega, et vastata eelnõuga tutvumisel tekkinud küsimustele. Käskkirja eelnõu ettevalmistusperioodil toimusid alates 2023. aasta juunist mitmed kohtumised nii MKMi ametnike, maakondlike arenduskeskuste ja MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused juhatajate, maakondlike arendusorganisatsioonide ja Riigi Tugiteenuste Keskuse esindajatega.

Meetme "Väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate teadlikkuse tõstmine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes" raames on rakenduskavas võetud ülesanne toetada 2800 unikaalset mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjat (edaspidi *VKE*) aastaks 2029 ning selleks on eraldatud koos riigi kaasrahastamisega 8,24 miljonit eurot. Meetme "Väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes" raames on rakenduskavas ülesanne aastaks 2029 koolitada 23 700 VKE töötajat ettevõtetest, kes investeerivad aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud oskustesse, ning selleks on koos riigi kaasrahastamisega eraldatud 4,29 miljonit eurot.

Käesolevaks 2021-2027 struktuurivahendite perioodiks on maakondlikele arenduskeskustele nõustamisteenuste osutamiseks eraldatud vahendid võrreldes eelneva 2014-2020 perioodiga oluliselt vähem. Kui eelmisel perioodil oli maakondlike arenduskeskuste rakendatava toetusmeetme maht 17,45 miljonit eurot, siis käesoleval perioodil on see vähenenud 12,57 miljoni euroni, millest vaid 8,24 miljonit on mõeldud nõustamisteenuste osutamiseks. Toetuse andmise eesmärk on VKEde majanduskasvu ja konkurentsivõime tugevdamine kõigis Eesti

maakondades ning piirkondlike erinevuste vähendamine teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses, töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises. Tulenevalt sellest eesmärgist on toetuse sihtpiirkonnast välja arvatud Tallinna linn.

Vastavalt REMi poolt kooskõlastatud 2024. aasta tegevuskavale on Tartu Ärinõuandla planeerinud 1,8 täistööajaekvivalendi ulatuses ettevõtluskonsultantide tööaega nõustamisteenuste osutamiseks ning sellega seotud personali- ja tegevuskulud on 101 731 eurot. Tartu Ärinõuandla on prognoosinud 2024. aastal nõustatavate unikaalsete ettevõtjate arvuks 38. Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (edaspidi *HEAK*) on samuti REMiga kooskõlastatud 2024. aasta tegevuskava alusel planeerinud 2,5 ettevõtluskonsultandi töökohta nõustamisteenuste osutamiseks, milleks on ette näinud personali- ja tegevuskulud summas 101 270 eurot. HEAK kavatseb 2024. aastal nõustada 40 unikaalset ettevõtjat. Tegevuskavade koostamisel on maakondlikud arenduskeskused lähtunud ministeeriumi poolt perioodiks 2024-2029 ette antud jaotuspõhimõttest, mis võtab maakondade vahelises rahajaotuses maakonna suuruse kõrval olulisel määral arvesse ka maakondade erinevat sotsiaal-majanduslikku olukorda, et toetuse andmise eesmärgist tulenevalt eelkõige toetada madalama ettevõtlusaktiivsuse ja elaniku kohta väiksema sisemajanduse koguproduktiga maakondi.

Mõistame, et tulenevalt eelmise perioodi meetme suuremast eelarvest ning uue perioodi meetme selgemast regionaalsest fookusest on tekkinud HEAKis ja Tartu Ärinõuandlas võrreldes teiste maakondlike arenduskeskustega suurem surve tegevuskuludele ning koosseisule.

Analüüsinud tekkinud olukorda, tõstame esile järgnevad võimalused olukorra lahendamiseks:

- järgnevatel aastatel tõhustada nii HEAKis kui ka Tartu Ärinõuandlas koostööd maakondlike arendusorganisatsioonidega (edaspidi *MARO*), et lähtuvalt maakonna arengustrateegia prioriteetidest piiratud ressursi tingimuses leida kitsam fookus ettevõtete nõustamisteenuse pakkumisel, mis kajastuks maakondlike arenduskeskuste iga-aastastes tegevuskavades;
- keskenduda esimesed kaks aastat eelkõige starditoetuse nõustamisteenuse pakkumisele. Sel moel tegevusi kavandades on nii Ärinõuandlal ja HEAKil võimalik nõustada planeeritud 20 ja 25 starditoetust taotlevat ettevõtjat 2024. aastal;
- eeltoodut arvesse võttes ja ressursse ümber planeerides kasutada aastateks 2024-2029 kavandatud toetust lühema perioodi jooksul kui kuus aastat, suurendades nii nõustamisteenuse mahtu esimestel aastatel;
- samuti on võimalus ümber jagada ettevõtluskonsultantide töökoormus eelnimetatud kahe meetme vahel keskendudes esimestel aastatel suuremas mahu nõustamisteenusele, kui starditoetuse nõustamisteenuse vajadus on suurem, ning perioodi viimastel aastatel suurendada VKE töötajate koostöömeetme elluviimisega kaasnevat töökoormust.

Teie kirjas mainitud tööstusinvesteeringute kaasamiseks Harjumaal nõustamisteenuse pakkumisele ei sea toetuse andmise tingimused takistust, kui tegemist on maakonna jaoks prioriteetse tegevussuunaga. Ehkki HEAK poolt kooskõlastamisel esitatud 2024. aasta tegevuskavast sellist kavatsust selgesõnaliselt ei paista, on võimalik viia ellu ka aasta jooksul lisandunud täiendavaid tegevusi.

Kui poliitikaeesmärgi „Inimesele lähedasem Eesti“ meetmetes tekib järgnevatel aastatel jääke, mida ei ole otstarbekas või võimalik kasutusele võtta samas poliitikaeesmärgi sekkumistes, on REMil võimalik kaaluda vahendite ümber tõstmist meetmetesse „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“ või "Väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate teadlikkuse tõstmine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes". Selline võimalus saab kõige varem tekkida 2026. aasta alguses. Arvesse tuleb võtta, et sellisel

juhul jaotatakse lisavahendid kehtiva käskkirja alusel kõigi maakondade vahel jaotuspõhimõtetest lähtuvalt. Sarnaselt palume MKMil perioodi jooksul jälgida, kas kõigi poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ ettevõtlusmeetmete rakendamine kulgeb plaanipäraselt ning võimalusel suunata lisaraha maakondlike arenduskeskuste elluviidavatesse sekkumistesse.

Juhime veelkord tähelepanu, et arvestades kehtestatud majandus- ja infotehnoloogiaministri määruse „Perioodi 2021–2027 starditoetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord“ tingimusi, on iga starditoetuse taotleja kohustatud läbima enne taotluse esitamist rakendusüksuse korraldatud eelnõustamise. Juhul, kui eeldatud on üksnes maakondlike arenduskeskuste poolt korraldatud eelnõustamist, võib see probleemiks kujuneda Tallinna linna ettevõtjatele, kuna regionaalministri käskkirjaga kehtestatud toetusmeetmest rahastatava nõustamisteenuse sihtgruppi üksnes Tallinna linnas tegutsevad ettevõtjad ei kuulu.

Starditoetuse tingimuste ajakohastamise vaates näeme järgmisi teoreetilisi alternatiive Tallinna linna taotlejate jaoks, mille rakendatavust, eeliseid ja puudusi on kahtlemata vajalik täiendavalt analüüsida:

- Tallinna linna taotlejate eelnõustamise korraldab rakendusüksus;
- Tallinna linna taotlejate eelnõustamist pakub HEAK tasulise või Tallinna linna poolt rahastatud teenusena;
- Tallinna linna taotlejatele pakub eelnõustamist Tallinna Ettevõtlusamet või tasulise teenusena erasektori konsultatsioonifirmad;
- Tallinna linna ettevõtjatele kehtestatakse määruses erand kohustusliku eelnõustamise osas;
- määruse muudatusega arvatakse Tallinna linn starditoetuse meetme sihtpiirkonnast välja, võttes seejuures arvesse valitsuse eesmärki suunata vähemalt 40% ettevõtlustoetusi väljapoole Tallinna ja Tartu piirkonda.

Kooskõlas tasakaalustatud regionaalarengu põhimõtetega peame ülioluliseks eraldada ettevõtlustoetustest rohkem ressursse piirkondadele, kus turutõrked on rohkem väljendunud ning ettevõtlusaktiivsus madalam. Tallinna linn ei kuulu ettevõtlusega alustamise seisukohast teiste Eesti piirkondadega võrdluses turutõrke piirkonda. HEAKi nõustatud starditoetuste taotlustest eraldati lõppenud struktuurifondide perioodil märkimisväärne osa Tallinna linna ettevõtetele. Selline toetuste koondamine Tallinna tekitab muret ressursside õiglase jaotamise ja tasakaalustatud regionaalarengu edendamise pärast. Oluline on rahaeraldus ümber hinnata, tagamaks, et suuremate turutõrgetega piirkonnad saaksid jätkusuutlikuks kasvuks ja arenguks piisavat toetust.

Loodame, et antud selgitused ja ettepanekud aitavad mõista olukorra dünaamikat ja võimalusi ning aitavad kaasa konstruktiivsele arutelule vajalike meetmete rakendamiseks. Oleme valmis aktiivselt kaasa mõtlema ning ootame jätkuvat konstruktiivset koostööd.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Kallas

Regionaalminister

Teadmiseks: Kaarel Lehtsalu MKM ja Kaupo Sempelson MKM

Tea Caeiro Batista

5885 1479 Tea.Caeiro@agri.ee